

OSTRAVAN.CZ

1. Smetanovy Dvě vdovy v ostravském NDM: Po všech stránkách vydařená operní inscenace

12.06.2022 ostravan.cz - Milan Bátor

[Odkaz na originál](#)

Klíčová slova: NDM (3); divadla (2); moravskoslezského (2); Národního (2); divadlem; divadlo; moravskoslezské; moravskoslezským; Národní; Národním; opery; ostravské

Národní divadlo moravskoslezské představilo nové nastudování opery Dvě vdovy Bedřicha Smetany. Komická opera o dvou dějstvích je inspirována komedií Jeana Pierra Féliciena Mallefille. Hudební nastudování připravil Marek Šedivý, režii měl na starosti Rocc. V sobotu hlavní role ztvárnili Soňa Godarská, Lívía Obručník Vénosová, Martin Javorský a František Zahradníček. Spoluúčinkoval sbor a orchestr opery **NDM** a provedení řídil šéf **ostravské opery** Marek Šedivý.

S každou další operou Bedřicha Smetany, které jsou v posledních letech uváděny **Národním divadlem moravskoslezským**, si člověk uvědomí, jak nadčasový génius tento skladatel byl. Dvě vdovy napsal v roce 1874, v tomtéž roce také dokončil Richard Wagner svou kolosální tetralogii Prsten Nibelungův, Georges Bizet vytvořil snad nejpůvodnější operu všech dob Carmen a Musorgskij dokončil druhou verzi svého Borise Godunova, který zazněl opět v nastudování slavného českého dirigenta Eduarda Nápravníka.

Smetana neměl právě na růžích ustláno. Útoky Hudebních listů a časopisu Politik proti němu eskalovaly, psychické otřesy z konfliktů urychlily Smetanovu sluchovou chorobu, v říjnu téhož roku definitivně ohluchl a musel se vzdát aktivní dirigentské a kapelnické dráhy. Dvě vdovy se v bouři tragických životních událostí zdají být jako oko hurikánu. Zdánlivě bezstarostné a nevázané flirtování na téma ženy a vdovství se ovšem u Smetany přetavilo do psychologicky přesvědčivé studie dvou protikladných ženských charakterů, které naznačují, že není jednoduchých cest. Že není jednoznačných výkladů a rad, jak má člověk naložit se svým životem.

Předehra k opeře Dvě vdovy rozhodně nevyznívá jako bezstarostná komická oddechovka. Je v ní naakumulováno hodně neklidu a vzrušení, v dalším průběhu pak přichází basová prodleva s nástupy jednotlivých nástrojových skupin. Dirigent Šedivý si dal s orchestrem záležet na rafinované výstavbě. Je to markantně znát na dynamice, akcentech a přehledně nesené a tvarované melodii. Úvodní scénu nejprve opanuje sbor **Národního divadla moravskoslezského**, za nímž se na videoprojekci vlní žluté klasy obilného pole. Divák si všimne uvolněného výrazového pojetí sboru, které je neformální a velmi přirozené. Je to hned v úvodu opery strhující okamžik, který se posléze rozbíhá k individuálním situacím.

Příběh Smetanovy opery je zdánlivě prostý. Máme zde dvě poměrně mladé a sličné vdovy, jedna z nich důsledně udržuje svůj smutek, druhá po uplynutí rozumné doby k truchlení chce naopak žít, jak se na mladou ženu sluší a patří. Co čert nechtěl, právě o vdovu, která se nehodlá vzdát svého smutku, se uchází tajemný muž. Jak se později ukáže, jeho cit není z kategorie krátkodobých. A jak se odhalí ještě později, jeho "láskyplné" střely nazdařbůh nakonec přece jen najdou svůj cíl.

Vdova Karolina Soni Godarské je mile frivolní, lascivní a dráždivá. Celou svou bytostí se raduje ze života a užívá si ho plnými doušky. Ačkoli je vdovou, uplynul už delší čas a ona se nehodlá po zbytek života obezdivat smutkem. Slovenská sopranistka zpívá technicky výtečně, větší ohled by mohla věnovat srozumitelnější artikulaci, šetřit by v této roli naopak mohla s vibratem, které bylo občas trochu zbytečně okázalé.

František Zahradníček hajného Mumlala zachytil v báječně servírované souhře komiky a žádostivosti. Také by rád něco vytěžil z vsudypřítomných žen, ale není mu přáno. Každopádně zpívá i hraje výstižně a suverénně. Navíc je výborným a dynamicky ohleduplným partákem do mnoha duetů a tercetů, kterých je v této opeře početně. Divák si patrně zapamatuje jeho árii o zubech a Zahradníčkovo nahánění (s koštětem!) tajemného pytláka, který nikdy nic netrefí. Jejich společný duet je rytmický oříšek, u kterého se Smetana musel hodně bavit.

Martin Javorský nešťastně zamilovaného Podhajského hraje dobře. Svou smolnou povahu a léta marného toužení má tak nějak vepsány ve tváři. Příjemně zpívá ve středních polohách a lyrických partiích, hrdinské a vysoké tóny se mu daří prozatím s menší jistotou. Chce to jen čas.

Vdova Anežka Lívía Obručníkové Vénosové je psychologicky velmi zajímavou figurou. Za maskou konzervativních gest se skrývá bouře emocí. Nikdo nepřizná rád, že něčeho lituje, a Anežka v podání této protagonistky své city odhaluje postupně, dávkuje je citlivě a výstižnou gradací. Přitom dokáže potěšit velmi hezkým, plným sopránem medově zlatavé barvy s okrouhlými výškami a znělými spodními tóny.

V inscenaci na sebe několikrát upoutají právem pozornost ještě další dvě postavy. V sobotu to byla skvěle sehraná a dobře vybraná dvojice Rudolf Medňanský a Ivana Ambrúsová jako selský hoch a jeho nevěsta. Během jejich kočkování o polibek v ideálně ztvárněném tercetu se Zahradníčkem se publikum báječně bavilo. Velké kouzlo má také farář Jana Rychtář, který je pohybově velmi

dobře vybaven.

Pozornost na sebe upoutá také sbor **Národního divadla moravskoslezského**. Ten se na scéně objeví jen asi třikrát, ale pokaždé s tak důraznou pěveckou a pohybovou akcí, že se stává bezmála korunou celé inscenace. Závěrečná sborová píseň Musí nás mít Pán Bůh rád se stáčí až do zcela spontánní, svobodné a nespoutané oslavy života. Sbor zde už není homogenním tělesem, který plní přesně vzorkované role, ale stává se atomizovaným projevem života v jeho individuálních podobách.

Výborné nastudování dirigenta Marka Šedivého nenechalo partituře téměř nic dlužno. Jen opatrná intonace na počátku byla občas trochu upjatá. Postupně se ale orchestr **NDM** v tomto díle dobře zabydlel a doufejme, že se v něm bude cítit stále víc jako doma. Je to geniální hudba plná často až neuvěřitelné invence a nápadů. Výrazné linky lesních rohů, rytmizování témat, které hlava nebere, stejně jako neuvěřitelně akční a v bleskurychlém tempu frázované duety, tercety a vokální kvartety svědčí o tom, že fantazie českého skladatele byla nevyčerpatelná.

Na první pohled diváka upoutají také nádherné a slušivé kostýmy Belindy Radulovic. Vdova Anežka je po celou dobu v černém, až v samotném závěru přijde v překvapivé bílé, která je symbolem osvobození a nové svobody. Upomínkou na její doby smutku už je pouze černý šátek. Karolíně velice sluší vínově červená. Vzrušující, energická a nevypočitatelná. Hajného Radulovic oblékla do fialové, která přílehavě ilustruje určitou rozporuplnost této postavy a zastřeně vzrušení, s nímž Mumlal touží po slasti. Podhajský má na sobě hnědý kostým, který symbolizuje oporu, jistotu a vážnost, předpoklady útulného domova.

Režisér Rocc a jeho inscenační tým dokázali dát Smetanově opeře něco, co v ní je beztak už primárně zašifrováno: obrovský nadhled a pravdivé zobrazení reality. Zní to jednoduše, ale dokázat tyto aspekty udržet na ploše bezmála půldruhé hodiny je obdivuhodné. Roccova koncepce nemá slabé místo. Je detailně řešena scénograficky: od nočních stolečků se zrcadly přes historický nábytek až po zadní projekci, která se vhodně proměňuje. Ve všech ohledech režie ví, co dělá, a největší službu Smetanovi dělá psychologicky zdařilým vylíčením všech postav. Rocc si je dobře vědom toho, že konfrontace může a vlastně musí být dramatická. A nenechme se mýlit, Dvě vdovy jsou komickou operou maximálně z 50 procent. Z druhých padesáti je to poměrně akční podívaná, žádné sentimentální načančané divadélko, ale drama, kdy nevíte až do konce, která z obou vdov vlastně nakonec bude ta šťastná.

Problém spočívá v tom, že někteří lidé mají takový strach řešit věci, které jsou jim nepříjemné, že je raději neřeší. Vypadá to jako bezpečná volba, ale ve skutečnosti se člověk trápí. To je přesně případ vdovy Anežky, která se nakonec ironií osudu díky konfrontačnímu zásahu Karoliny konečně rozhoupe k nějakému řešení.

Smetana lidským citům rozuměl jako málokterý český skladatel. Jeho Dvě vdovy jsou další geniální operou, která v takto kvalitním a po všech stránkách přesvědčivém nastudování neztratila nic ze svého kouzla a nadčasovosti. Lidské charaktery vždy byly a budou předmětem velkých vášní, vztahy budou vždy do jisté míry záhadou. Smetana dobře věděl, že každý vztah je jedinečný. V této opeře nechal budoucím divákům jedinečné poselství, které praví, že chceme-li svůj vztah změnit, musíme k tomu učinit pozitivní kroky.

URL | <https://www.ostravan.cz/74389/smetanovy-dve-vdovy-v-ostravskem-ndm-po-vsech-strankach-vydarena-operni-inscenace/>

« zpět na začátek